

Sygn. akt III AUa 399/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jadwiga Radzikowska
Sędziowie:	SSA Feliksa Wilk (spr.) SSA Marta Fidzińska - Juszcak
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 stycznia 2012 r. sygn. akt VII U 1043/11

z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 399/12

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 listopada 2012 roku.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 11 maja 2011 roku w ten sposób, że przyznał A. K. emeryturę od dnia 14 maja 2011 roku.

Sąd I instancji za bezsporną uznał okoliczność, iż wnioskodawca, urodzony w dniu (...), udowodnił wymagany ogólny staż pracy, natomiast wnioski o emeryturę złożył 15 kwietnia 2011 roku.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca ukończył kurs spawania łukowego z oceną dobrą w dniu 28 stycznia 1976 roku. W okresie od 12 października 1968 roku do 31 grudnia 1995 roku był zatrudniony w (...) S.A., zaś w okresie od 1 stycznia 1996 roku do 29 lutego 2000 roku w (...) Produkcja S.A. W czasie tego zatrudnienia od 25

czerwca 1979 roku do 23 lutego 1982 roku pracował na budowie eksportowej w Austrii i wykonywał prace monterskie oraz spawalnicze na wysokości. Zajmował się montażem instalacji sanitarnych w pionach od poziomu 4 do 28 pietra. Praca ta była wykonywana w powietrzu w tzw. szychcie w pustej przestrzeni pomiędzy fundamentami, a pozostałymi ścianami budynku, zaś wnioskodawca był przytwierdzony pasami bezpieczeństwa do ściany wewnętrznej budynku. Powyższa praca była świadczona w budynku przyszłego szpitala oraz biurowca. Wnioskodawca pracował 12 godzin na dobę przez 6 dni w tygodniu. W okresie od 25 listopada 1996 roku do 31 stycznia 1998 roku pracował na budowie eksportowej w Niemczech w charakterze montera oraz spawacza konstrukcji na wysokości przy montażu wentylacji z elementów prostokątnych. Spawał elementy na hali o wysokości powyżej 20 m., przy tym pracował 12 godzin na dobę przez 6 dni w tygodniu. Natomiast w okresach od 29 stycznia 1976 roku do 24 czerwca 1979 roku, od 1 września 1982 roku do 13 lipca 1987 roku, od 3 marca 1988 roku do 31 grudnia 1995 roku, od 1 stycznia 1996 roku do 21 listopada 1996 roku, od 12 marca 1998 roku do 11 maja 1998 roku oraz od 21 października 1998 roku do 31 listopada 1998 roku wnioskodawca pracował w Polsce w charakterze spawacza. Spawał konstrukcje metalowe, pracował 8 godzin dziennie, czasami na dwie, trzy zmiany, otrzymywał dodatki do pensji oraz mleko.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne. Wskazując na treść art.184 ust. 1 i ust.2 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) stwierdził, że wnioskodawca spełnia warunki niezbędne do nabycia emerytury z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Posiada wymagany co najmniej 25 - letni okres składkowy i nieskładkowy oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W okresach od 29 stycznia 1976 roku do 24 czerwca 1979 roku, od 1 września 1982 roku do 13 lipca 1987 roku, od 3 marca 1988 roku do 31 grudnia 1995 roku, od 1 stycznia 1996 roku do 21 listopada 1996 roku, od 12 marca 1998 roku do 11 maja 1998 roku oraz od 21 października 1998 roku do 31 listopada 1998 roku pracował w Polsce w charakterze spawacza, spawał konstrukcje metalowe, a więc wykonywał prace wymienione w załączniku do ww. rozporządzenia wykazie A Dziale XIV zatytułowanym „Prace różne” pod pozycją 12 tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, natomiast w okresach od 25 czerwca 1979 roku do 23 lutego 1982 roku oraz od 25 listopada 1996 roku do 31 stycznia 1998 roku pracował na budowach eksportowych, wykonując prace monterskie i spawalnicze na wysokości, a więc wykonywał prace wymienione w wykazie „A” Dziale V zatytułowanym „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” pod pozycją 5, tj prace przy montażu konstrukcji na wysokości. Powyższe okresy zatrudnienia wnioskodawcy dają łącznie okres powyżej 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma wpływu na treść rozstrzygnięcia okoliczność, iż stanowiska wymienione w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach nie odpowiadają nazwie stanowiskom pracy w szczególnych warunkach wymienionym w Zarządzeniu Nr.9 Ministra Budownictwa Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku. Świadectwo pracy nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc i należy je traktować jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 kpc, który jedynie stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, a określenie stanowisk pracy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do wskazanego powyżej rozporządzenia nie należy do kompetencji pracodawcy.

Konkludując Sąd I instancji stwierdził, że wnioskodawca legitymuje się 15 – letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym samym spełnia wymogi konieczne do nabycia emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W związku z tym uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie i zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy. Zarzucił naruszenie art. 233 § 1 kpc skutkujące sprzecznością istotnych ustaleń Sądu z zebranych w sprawie materiałem dowodowym oraz naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art.184 i art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż Sąd Okręgowy nie przeprowadzając właściwego postępowania dowodowego nie wyjaśnił sprzeczności zawartych w treści wystawionego przez pracodawcę świadectwa pracy, nie zweryfikował lakonicznych zeznań świadków oraz wnioskodawcy w kwestii charakteru pracy wykonywanej w poszczególnych okresach, w szczególności w świetle informacji zawartych w aktach osobowych, i w konsekwencji dokonał dowolnej, a nie swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Osoby, które zostały przesłuchane w charakterze świadków, nie były bezpośrednimi współpracownikami wnioskodawcy i nie potwierdziły okoliczności, na które powołuje się Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku. Świadkowie nie wiedzieli w jakich okresach wnioskodawca wykonywał pracę spawacza, a ponadto nie pracowali z nim na „eksporcie” tj. w Austrii i w Niemczech, który to okres zatrudnienia został przez Sąd bezpodstawnie zaliczony do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy stwierdził również, że w aktach osobowych dostarczonych przez (...) S.A. znajdują się dokumenty świadczące o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy na stanowisku ślusarza konstrukcji metalowych, blacharza, montera wentylacji, dekarza, a w ostatnim okresie spawacza, przy czym na terenie Austrii pracował jako monter – ślusarz oraz jako blacharz. Sąd Okręgowy w sposób nieuprawniony wywiódł wniosek o zatrudnieniu wnioskodawcy w warunkach szkodliwych, dowolnie przyporządkowując wykonywaną przez niego pracę do prac wymienionych w wykazie A dziale V pkt 5 oraz w dziale XIV pkt 12 załącznika do ww. rozporządzenia, opierając się wyłącznie na treści zeznań świadków zatrudnionych na innych niż wnioskodawca stanowiskach pracy.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy okresy pracy wnioskodawcy świadczonej w ramach zatrudnienia w (...) S.A., a następnie w (...) Produkcja S.A. podlegają zaliczeniu do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach prowadzącej do nabycia prawa do emerytury na podstawie art.184 w zw. z art. 32 powołanej wyżej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z treścią wskazanej powyżej regulacji wiek emerytalny oraz rodzaje prac lub stanowisk i warunki uprawniające do świadczenia emerytalnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, a zatem na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przy uwzględnieniu (posiłkowym) wydanych na jego podstawie przepisów resortowych. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury w obniżonym w stosunku do powszechnie obowiązującego wieku emerytalnym mają wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zamieszczone w załącznikach do ww. rozporządzenia, natomiast wykazy zawarte w zarządzeniach resortowych, które nie są źródłem powszechnie obowiązującego prawa, mają jedynie znaczenie pomocnicze, gdyż precyzują rodzaje stanowisk, na których świadczona jest praca w szczególnych warunkach, określona w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Jeśli zatem dane zatrudnienie zakwalifikowane przez pracodawcę w świadectwie pracy jako okres pracy w szczególnych warunkach wymienionych w którymkolwiek zarządzeniu wydanym przez właściwego ministra nie odpowiada pracy świadczonej w warunkach szczególnych ujętych w przepisach ww. rozporządzenia, to nie prowadzi do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Całościowa analiza zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, uzupełnionego w postępowaniu apelacyjnym wskutek dopuszczenia dowodu z zeznań świadka T. M. nie pozwala na przyjęcie, iż wnioskodawca legitymuje się 15 – letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Z wystawionego przez pracodawcę świadectwa pracy wynika, iż w trakcie zatrudnienia w (...) S.A. przypadającym od 12 października 1968 roku do 31 grudnia 1995 roku w okresach: od 25 czerwca 1979 roku do 23 luty 1982 roku, od 1 września 1982 roku do 13 lipca 1987 roku oraz od 3 marca 1989 roku do 31 grudnia 1995 roku wnioskodawca świadczył pracę na stanowisku

monter – spawacz uznaną za wykonywaną w szczególnych warunkach w zarządzeniu resortowym wydanym przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych. Z kolei w świadectwie pracy z okresu zatrudnienia w (...) Produkcja S.A. od 1 stycznia 1996 roku do 29 lutego 2000 roku za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach pracodawca uznał pracę w charakterze spawacza świadczoną przez wnioskodawcę w okresie od 1 stycznia 1996 roku do 21 listopada 1996 roku, od 12 marca 1998 roku do 11 maja 1998 roku oraz od 21 października 1998 roku do 29 lutego 2000 roku. Organ rentowy zasadnie zakwestionował trafność dokonanej przez pracodawcę kwalifikacji ww. okresów zatrudnienia jako okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach oraz prawidłowość ww. świadectw pracy, które odnoszą się do wykazów stanowiących załącznik do zarządzenia resortowego, pomijając regulację zamieszczoną w przepisach powołanego wyżej rozporządzenia. O ile prace spawalnicze zostały uznane za wykonywane w szczególnych warunkach w obu ww. aktach normatywnych, to zatrudnienie na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych (dział V poz.1 pkt 6 wykazu A zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku) prowadzi do nabycia emerytury w obniżonym wieku emerytalnym tylko wówczas, gdy można go zakwalifikować jako roboty wodnokanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich wykopach (dział V poz. 1 wykazu A ww. rozporządzenia), bądź jako prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości (dział V poz. 5 wykazu A rozporządzenia). Złożone w toku postępowania przed Sądem I instancji zeznania wnioskodawcy oraz świadków potwierdzają podejmowanie przez niego prac spawalniczych. Rzecz jednak w tym, że wnioskodawca nie wykonywał tego rodzaju prac we wszystkich zakwestionowanych przez organ rentowy okresach zatrudnienia. Ze zgromadzonej w niniejszej sprawie dokumentacji, w szczególności zalegającej w aktach osobowych wnioskodawcy wynika, iż obowiązki spawacza powierzono mu w okresach: od 1 września 1982 roku do 12 lipca 1987 roku, od 3 marca 1989 roku do 31 grudnia 1995 roku, od 1 stycznia 1996 roku do 21 listopada 1996 roku, od 12 marca 1998 roku do 10 maja 1998 roku oraz od 21 października 1998 roku do 30 listopada 1998 roku. W pozostałym czasie wykonywał prace na stanowisku ślusarz konstrukcji maszyn i urządzeń przemysłowych oraz ślusarz konstrukcji metalowych (od 12 października 1968 roku do 24 czerwca 1979 roku), na budowie eksportowej na terenie Austrii od 25 czerwca 1979 roku do 23 lutego 1982 roku pracował jako monter, natomiast w okresie od 14 lipca 1987 roku do 31 grudnia 1988 roku został oddelegowany do pracy za granicą (Austria) w charakterze blacharza i dopiero po powrocie z eksportu z dniem 3 marca 1989 roku ponownie powierzono mu obowiązki spawacza. Co się natomiast tyczy okresu zatrudnienia w (...) Produkcja S.A., to pracę świadczoną w szczególnych warunkach stanowił okres wykonywania prac spawalniczych na terenie kraju, gdyż w okresie oddelegowania do pracy na terenie Niemiec od 25 listopada 1996 roku do 31 stycznia 1998 roku powierzono mu obowiązki monter instalacji sanitarnych. Sąd Okręgowy błędnie zakwalifikował cały zakwestionowany przez organ rentowy okres zatrudnienia wnioskodawcy do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, przy czym w odniesieniu do zatrudnienia na terenie kraju do prac wymienionych w wykazie A dziale XIV pod pozycją 12 ww. rozporządzenia (prace spawalnicze), a w zakresie zatrudnienia na budowie eksportowej do prac ujętych w ww. wykazie w dziale V pod pozycją 5 (montaż konstrukcji na wysokości). Do poczynienia tego rodzaju ustaleń Sądu I instancji nie uprawniały zeznania wnioskodawcy oraz przesłuchanych na jego wniosek świadków. Zeznania powyższych osób w zakresie, w jakim stwierdzały podejmowanie przez wnioskodawcę prac spawalniczych w całym okresie zatrudnienia na terenie kraju nie są wiarygodne, gdyż nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych. Ponadto przesłuchani w postępowaniu pierwszoinstancyjnym świadkowie nie posiadają jakichkolwiek informacji odnoszących się do okresu wykonywania przez wnioskodawcę pracy za granicą, gdyż żaden z nich nie pracował z nim na eksporcie, natomiast zeznania świadka przesłuchanego na rozprawie apelacyjnej tj. T. M. nie pozwalają na przyjęcie, iż w trakcie oddelegowania do pracy na budowie eksportowej na terenie Austrii wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się montażem konstrukcji metalowych na wysokości. Z zeznań ww. świadka wynika, iż w ramach powierzonych obowiązków monter wnioskodawca podejmował pracę polegającą na montażu centralnego ogrzewania, montażu instalacji wodno – sanitarnej, montażu wentylacji i klimatyzacji, przy czym prace te były świadczone zarówno w poziomie, jak również w pionach. Wnioskodawca podobnie jak inni pracownicy otrzymywał od pracodawcy mleko, jednakże nie korzystał z wydłużonych urlopów.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny przyjął, iż okres pracy wykonywanej przez wnioskodawcę za granicą w charakterze monter nie może zostać uznany za pracę świadczoną w warunkach szczególnych. W tym czasie wnioskodawca zapewne podejmował prace związane z montażem konstrukcji metalowych na wysokości, niemniej

jednak tego rodzaju czynności nie były wykonywane w pełnym obowiązującym do wymiarze czasu pracy. Całościowa analiza materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed sądami obu instancji nie pozwala na ustalenie, iż powierzone wnioskodawcy obowiązki pracownicze w trakcie oddelegowania na budowę eksportową na teren Austrii ograniczały się wyłącznie do prac montażowych wykonywanych na wysokości. Odmiennie stanowisko Sądu I instancji jest nieuzasadnione. Należy się zgodzić z apelującym, iż Sąd Okręgowy nie dokonał kompleksowej oceny materiału dowodowego, opierając się wyłącznie na zeznaniach wnioskodawcy oraz świadków, nie weryfikując ich prawdziwości przy uwzględnieniu dokumentacji zalegającej w aktach osobowych.

Podsumowując należy stwierdzić, iż wnioskodawca nie legitymuje się 15 – letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy pozwala na uznanie za okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jedynie tych okresów zatrudnienia, w których wnioskodawca świadczył pracę w charakterze spawacza, co pozwala na zaliczenie tylko 12 lat, 10 miesięcy i 2 dni takiej pracy. Okresy pracy na stanowisku ślusarza konstrukcji maszyn i urządzeń przemysłowych, ślusarza konstrukcji metalowych, monter a oraz blacharza nie stanowią okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, wymienionych w przepisach powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Nie zostały zatem spełnione wszystkie warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, określone art.184 i art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zaskarżona decyzja organu rentowego, odmawiająca wnioskodawcy prawa do świadczenia emerytalnego, jest prawidłowa.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, zmieniając zaskarżony wyrok Sądu I instancji, na podstawie art.386 § 1 kpc orzekł, jak w sentencji.